

Johan Rosén
Telefon 08-508 28 914
johan.rosen@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

PROGRAMSAMRÅD FÖR ÅRSTAFÄLTET, ÅRSTA 1:1 I STADSDELEN ÖSTBERGA

Remiss från Stadsbyggnadsnämnden, S-Dp 2007-08046-53

Förslag till beslut

- 1 Tillstyrka remissen med hänvisning till detta yttrande
- 2 Justera beslutet omedelbart

Gunnar Söderholm

Gustaf Landahl

Sammanfattning

Med utgångspunkt i stadens höga miljöambitioner vidareutveckla Årstafältets lokala förutsättningar med närhet till bl a miljövänlig transportinfrastruktur samt fältets värdefulla grön- och vattenområden, anser förvaltningen att programmet ger goda förutsättningar för vidare planering.

Bakgrund

Genom remiss från Stadsbyggnadsnämnden har Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) erhållit rubricerade förslag till program för yttrande senast den 31 mars 2010. Utökad svarstid har erhållits till och med 15 april. Programmet redovisar ett förslag till ny stadsdel och park på Årstafältet. Miljöförvaltningen har inför programarbetet tagit fram ett underlag för vilka miljöfrågor som berörs.

Förvaltningens synpunkter

ÖVERGRIPANDE SYNPUNKTER

Förvaltningen är positiv till programförslaget och stödjer stadsbyggnadskontorets inriktning att utvecklingen på Årstafältet är tydligt framåtsyftande i frågor om miljö-, hälsa- och klimat. Det som sker på Årstafältet bör, enligt förvaltningen, även bli tongivande för den bebyggelseförtätning i området mellan Liljeholmen och Gullmarsplan, som stadens nya översiktsplan omfattar.

HÅLLBAR UTVECKLING

Förvaltningen stödjer programförslagets hållning att de av staden utpekade miljöstadsdelarna Norra Djurgårdsstaden och Lövholmen, vilka leder och driver utvecklingen framåt, ska vara vägledande för Årstafältet.

VERKSAMHETSOMRÅDEN - SAMLOKALISERING

Programförslagets idé om att området, som idag omfattar ICA:s och Martin Olssons verksamheter, på sikt kan utvecklas till en integrerad del av stadsdelen anser förvaltningen är positiv och bör utvecklas. Området skulle kunna inrymma blandade verksamheter såsom handel, lättare hantverk, service, kontorshotell m m. Ett sådant område fungerar samtidigt som en lämplig övergångszon mellan Årstafältets bostäder och de tyngre omgivningsstörande verksamheterna i partihandelsområdet och Västberga terminalområde.

Förvaltningen vill dock påpeka att en omlokalisering av ICA:s lager från Årsta till Västerås kan få betydelse för mängden transportarbete som behöver utföras. En utveckling mot mer centrala lager och direktleveranser till kunderna är en trend inom logistiken, och det kan innebära lägre totala kostnader. Men samtidigt så ökar sannolikt transportarbetet på grund av att fler lastbilar behövs för att leverera varorna. Det ökade transportarbetet med tillhörande effekter på utsläpp, buller och framkomlighet bör därför analyseras.

Förvaltningen anser att ett logistikcenter för byggskedet av Årstafältet bör provas, vilket innebär en effektiv hantering av transporter till och från byggarbetsplatser. Ett logistikcenter för byggtransporter tillämpades vid byggandet Hammarby Sjöstad. Idén med ett logistikcenter för samdistribution av gods till såväl verksamheter som hushåll, anser förvaltningen, bör provas som en integrerad del i den kommande stadsdelen. En fördel med Årstafältet är dess närhet till järnvägstransporter, vilket förvaltningen anser bör vidareutvecklas i den fortsatta planeringen.

TRANSPORTER

Förvaltningen delar stadsbyggnadskontorets uppfattning att kollektivtrafik samt gång- och cykelvägar tydligt ska gynnas. Detta svarar mot mål i stadens miljöprogram. Programförslagets föreslagna trafikstruktur är en bra utgångspunkt men bör vidareutvecklas, enligt förvaltningen. Kollektivtrafik samt gång och cykel bör ges exklusiva körfält med företräde gentemot annan trafik vid t ex korsningar. Separata busskörfält kan vid behov och önskemål i framtiden omvandlas för spårtrafik. För att undvika smittrafik genom Årstafältet, vilket idag är vanligt förekommande genom stadsdelen Årsta, bör genomfartstrafik begränsas förutom för kollektivtrafik samt gång och cykel. För att tydligt gynna kollektivtrafiken, anser förvaltningen, att åtgärder även behöver vidtas utanför programområdet. För att vara ett konkurrenskraftigt alternativ bör t ex busskörfält prövas på exempelvis Johanneshovsvägen mot Gullmarsplan och på Sockenvägen mot Sockenplan.

ÅRSTAFÄLTETS PARK

Biologisk mångfald

Förvaltningen anser att en viktig funktion för Årstafältets park är att kunna hysa biologisk mångfald, då detta utgör en framtida värdefull upplevelsedimension för människor. Den fortsatta planeringen för parken bör, enligt förvaltningen, ges en tydlig inriktning som stödjer biologisk mångfald. Med en mindre disponibel grön yta och fler funktioner som skall inrymmas på fältet, krävs en tydlig utformning och skötsel av området för att bibehålla och även utveckla de biologiska funktionerna.

Stadsbyggnadskontorets förslag för trädvegetation bör, enligt förvaltningen, i större utsträckning koncentreras mot parkens sydöstra del och bestå av huvudsakligen ekvegetation med brynzoner mot öppen terräng. Markytor öster om Huddingevägen bör, enligt förvaltningen, även omfattas av sådan ny trädvegetation, vilket innebär en komplettering och förstärkning av ett befintligt eksamband för ett större område. Ekar utgör en särart ur biologisk synpunkt då de kan hysa en stor mängd djur och växtarter. Eken är också en lämpad trädsort för ett framtida varmare klimat.

Förvaltningen anser att parkytans öppna delar ska ges en varierad utformning och inte domineras av intensivt skötta gräsytor. Detta stödjer fågelarter som idag lever och gästar Årstafältet men som berörs av programförslagets begränsade parkyta t ex sånglärka och tornfalk. En varierad utformning av fältet kan ske på flera sätt, exempelvis genom ett mindre stadsjordbruk eller en 4-H gård. Ett annat sätt är en medveten skötsel inriktad på en varierad utformning. Om det blir aktuellt med att starta och bedriva stadsjordbruk eller liknande ska, enligt förvaltningen, allergiriskerna beaktas. Tillgången till vatten på Årstafältet genom Valla Å och tillhörande damm, anser förvaltningen, skapar goda förutsättningar för biologisk mångfald. Synligt vatten är en ovanlig förekomst i

stadsmiljön och bör, enligt förvaltningen, därför uppmärksammas och vidareutvecklas i det fortsatta programarbetet. Att utveckla fuktskog som vegetationstyp i programförslaget område från dammen via parktorget och entréplatsen mot Årstaskogen, anser förvaltningen, ger en möjlighet för groddjur att etablera sig på fältet.

Idrott och evenemang

I programförslaget finns ett område med en tydlig inriktning på spontan lek och idrott såsom anläggningar för skate och inlines, bollbanor m m, kallat aktivitetsbryggan. Anslutande bebyggelse, anser förvaltningen, bör ta utgångspunkt i detta och anpassas till aktivitetsbryggans intensiva användning för lek- och idrottsaktiviteter. Lämpligt kan vara olika publika och offentliga verksamheter som anknuter till aktivitetsbryggan, såsom caféer, föreningslokaler, service, inomhusgym m m.

Programmets lokaliseringförslag för en fotbollsplan söder om Östbergavägen bör, enligt förvaltningen, ändras till en placering vid aktivitetsbryggan då aktuellt område vid Östbergavägen innehåller höga biologiska värden.

Genomförandet av programmet kommer att innebära att vissa av de nuvarande verksamheterna på fältet, såsom t ex rugby, inte kan vara kvar utan måste läggas ner eller alternativt flyttas till andra platser. Att flytta verksamheter kan innebära konsekvenser på andra platser vilka, enligt förvaltningen, bör beskrivas i programmet.

Förvaltningen anser att om ett utomhusbad önskas till Årstafältet bör detta lämpligen lokaliseras till området vid aktivitetsbryggan som ett bassängbad.

VATTEN

Genomförd dagvattenutredning, anser förvaltningen, är en god utgångspunkt för det fortsatta arbetet. Utredningens styrka är att den bygger på idén att man söker systemlösningar som skapar många olika värden och samtidigt löser flera problem. Aspekter med anknytning till vatten som ingår är klimatanpassning, energifrågor, biologisk mångfald m fl. Förvaltningen anser att det finns ett antal vattenaspekter som bör ingå i den fortsatta planeringen.

En aspekt som, enligt förvaltningen, ingår att studera vidare är den påverkan som Årstafältets dagvatten kommer få för Årstaviken, som är en s k ytvattenförekomst enligt gällande vattendirektiv. För Årstaviken kommer miljö kvalitetsnormer tas fram vilka inte får överskridas efter sannolikt år 2021. Genomförd utredning redovisar inte denna aspekt. I praktiken innebär detta att Årstafältets bidrag vad avser dagvattenkvalitet bör studeras och anpassas för att inte innebära en försämring av vattenkvaliteten för Årstaviken.

Förvaltningen anser att det fortsatta programarbetet i större utsträckning ska tydliggöra att Valla å och nuvarande damm utgör en reningsanläggning för dagvatten, vilket innebär vissa begränsningar för vattnets användning i den nya stadsdelen. Frågan om att anlägga ett bad nämns inte i programförslaget men förvaltningens erfarenheter visar att frågan blir

aktuell förr eller senare. Att anlägga bad i den nya dammanläggningen, anser förvaltningen, är inte lämpligt. En lämpligare lösning är, som förvaltningen tidigare angett, ett bassängbad vid den s k aktivitetsbryggan.

Befintlig dammanläggning innehar tillstånd för vattenverksamhet enligt miljöbalken. Förvaltningen vill informera om att vid förändringar av dammens storlek funktion m m, kan frågan bli aktuell om eventuellt nytt tillstånd behövs.

LJUDMILJÖ

Förvaltningen saknar en bullerutredning som omfattar hela programförslaget. Genomförd bullerstudie är alltför övergripande och saknar flertalet underlag bl a buller från tillkommande vägar i programområdet. En principiell bedömning av förslagets stadsbyggnadsstruktur med de speciella husformer, gårdar, kvarter m m som det vinnande arkitektförslaget innehåller, borde enligt förvaltningen redovisas i förslaget. Det vägtrafikbuller som Årstafältetsprojektet genererar genom ökad trafik i omkringliggande bebyggelseområden behöver studeras. Buller från spårtrafik inklusive den kommande spårvägsbron mellan Älvsjö och Årstaberg för Citybanan, är ett annat exempel på delar som behöver studeras och bedömas.

Ljudmiljön för Årstafältets park är, enligt förvaltningen, en viktig fråga för projektet. Högre bullernivåer än idag och begränsade möjligheter till åtgärder för bullerreduktion innebär att delar av parken inte kan uppnå en god ljudnivåkvalitet, som enligt förvaltningen är 50 dBA i ekvivalentnivå. En parkzon om cirka 100 meter norr om Östbergavägen, vilket förvaltningen anser är en avsevärd del av parken, kommer inte att vara lämplig för parkvistelse. En okonventionell lösning, för en acceptabel ljudnivå på Årstafältets parkytor mot Östbergavägen, som enligt förvaltningen kan prövas är att dämpa mängden fordonstrafik genom åtgärder mot genomfartstrafik. Detta överensstämmer med gällande detaljplan vilken anger att Östbergavägen används för lokaltrafik och att genomfartstrafik hänvisas till Södra Länken. Att pröva enbart busstrafik på Östbergavägen mellan Tussmötevägen och Östbergabackarna ger, förutom lägre bullernivåer till parken, även minskad barriäreffekt mellan Östberga och fältet. Detta bör, enligt förvaltningen, studeras närmare i den fortsatta planeringen.

LUFTKVALITET

Förvaltningen delar stadsbyggnadskontorets uppfattning att det är viktigt att luftkvaliteten studeras vid de platser där miljö kvalitetsnormer (MKN) för luft kan befaras överskridas. Programförslaget anser att kompletterande träd- och buskvegetation på fältet och fler gröna stråk med ökad mängd grön bladmassa, bidrar till att fånga in luftpartiklar. Förvaltningen anser att vegetationens påverkan på partikelhalter i städer är osäker.

En studie av detta som genomfördes i samband med ett projekt för Hornsgatan, Påverkan på partikelhalterna av trädplantering (SLB rapport 2:2009), visar att endast mindre förbättringar har kunnat konstaterats i samband med omfattande trädplantering. Effekter

av trädplantering i slutna gaturum riskerar däremot att få en motsatt effekt då träden kan leda till en försämrad luftomblandning som i värsta fall till och med ökar partikelhalterna.

MILJÖBEDÖMNING – MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING (MKB)

Enligt förvaltningen finns inga krav på att någon miljöbedömning ska genomföras för ett detaljplaneprogram. Om miljöbedömning behövs för kommande detaljplaner avgörs individuellt vid behovsbedömningen av respektive detaljplan.

Förvaltningen anser att den MKB som gjorts för programmet är ambitiös och omfattande. Förvaltningen menar att konsekvenserna av programförslaget inte bara bör jämföras med dagens förhållanden utan även med ett relevant skollalternativ, vilket i detta fallet bör utgöras av befintlig detaljplan som inte är helt genomförd men vars genomförandetid fortfarande gäller till år 2016.

Då frågan om transporter har stor betydelse för miljö- hälsa- och klimatfrågorna i programmet, anser förvaltningen det vore värdefullt, att en sammantagen bedömning gjordes av föreslagna transporters miljökonsekvenser och inte bara för respektive transportslag.

Slut

Bilagor

Bilaga 1 Årstafältet – Program för detaljplan, Samrådsförslag februari 2010.